

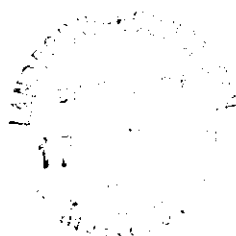
RENTABILITEIT VAN DE BOOMKWEKERIJ
IN HET KWEKERSBEDRIJF VAN

BOSKOOP EN OMGEVING

Voorlopige cijfers 1959/1960
Definitieve cijfers 1958/1959

Rapport No. 360

L 1
360
B

Afdeling Tuinbouw

92156/1958-60

INHOUDSOPGAVE

	Blz.
Woord vooraf	3
1. Doel van het onderzoek	4
2. Aard en betekenis van het boomkwekerijcentrum	4
3. De basisgegevens voor het onderzoek	5
4. De steekproef	5
5. Wijze van berekening der bedrijfsresultaten	5
6. De resultaten van het onderzoek:	
a. de bedrijfsresultaten over 1958/1959 en 1959/1960	6
b. de spreiding van de rentabiliteit	9
c. het gezinsinkomen per ondernemer	11
d. de spreiding van het ondernemersinkomen	11
Bijlagen	
1. De structuur van de boomkwekerij van Boskoop en omgeving	15
2. Algemene toelichting	19

WOORD VOORAF

Een van de taken die de afdeling Tuinbouw elk jaar weer in haar werkprogramma opneemt is: het onderzoek naar de ontwikkeling in de rentabiliteit in de belangrijkste sectoren van de tuinbouw. In dit kader verschenen in 1960 de rapporten over de rentabiliteit van groente-, bloemen- en bollenteelt in de belangrijkste teeltcentra. Ze zijn een vervolg op soortgelijke rapporten uit vroeger jaren.

Dit rapport, over de rentabiliteit van de boomkwekerijen in Boskoop en omgeving, is een eerste poging om ook voor de sector boomkwekerijen enig inzicht in de rentabiliteit te verkrijgen.

Het onderzoek is gebaseerd op de gegevens van twee teeltjaren. Buiten beschouwing is gelaten de mate waarin de waarde van de plantopstand bij het begin van de periode verschilt van die aan het einde. De onjuistheden die daardoor ontstaan, kunnen van relatief grote invloed zijn op de resultaten van een onderzoek over slechts twee jaar.

Mede dient in het oog te worden gehouden, dat bedrijven waarin inkoop en verkoop van boomkwekerijprodukten van enige betekenis zijn, buiten het onderzoek zijn gehouden.

Dank komt toe aan ir. C. Dorsman, rijkstuinbouwconsulent te Boskoop, en aan zijn hoofdassistent de heer P. de Vogel voor de grote medewerking die zij de onderzoekers hebben gegeven.

Het onderzoek is verricht onder leiding van A. Holkamp, met medewerking van J.F.B.M. Schupper.

DE DIRECTEUR,

(Prof. dr. A. Kraal)

1. Doel van het onderzoek

Het doel van het onderzoek is, inzicht te verkrijgen in de financiële resultaten van de boomkwekerij in Boskoop en omgeving. In overeenstemming met het bij het rentabiliteitsonderzoek in de tuinbouw van het L.E.I. gekozen uitgangspunt is het onderzoek beperkt tot de zuivere boomkwekerijbedrijven. De bedrijven der exporteurs en handelaren zijn dus o.m. buiten beschouwing gebleven. Bedrijven die zo klein zijn dat zij aan één man geen voldoende arbeidstaak verschaffen zijn evenmin in het onderzoek opgenomen.

2. Aard en betekenis van dit boomkwekerijcentrum

Het boomkwekerijcentrum van Boskoop en omgeving is gelegen in een der waterrijke veengebieden van Zuidholland. Volgens gegevens van het Centraal Bureau van de Statistiek zijn in 1957 in dit gebied 933 bedrijven geteld, waarop boomkwekerij werd beoefend. De totale oppervlakte dezer bedrijven bedroeg in dat jaar \pm 650 ha, d.i. 24% van de landelijke oppervlakte aan boomkwekerijgewassen.

De teelten in dit gebied zijn gericht op gewassen als azalea's, rododendrons, een groot aantal andere heesters en sierconiferen, rozen en vaste planten. Andere belangrijke categorieën van boomkwekerijprodukten, zoals laan- en parkbomen, bos- en haagplantsoen en vruchtboomonderlagen treft men er niet of in zeer geringe mate aan.

De produktiewaarde voor het centrum wordt geschat op f. 20.000.000, d.i. ruim 50% van de waarde van de totale boomkwekerijproduktie of ca. 2% van de waarde van de gehele tuinbouwproduktie van Nederland.

De gewassen worden in een groot aantal soorten op de bedrijven geteeld. De mate van verscheidenheid wordt nog vergroot door het aantal leeftijdsklassen waarin de gewassen zijn te onderscheiden. De tijd waarin de produkten op het bedrijf "in bewerking" zijn varieert over het algemeen van 1 tot 4 jaar. Er zijn echter ook gewassen die een langere groeiperiode behoeven voordat zij als "gereed produkt" kunnen worden beschouwd. Gelijkzeitig is dus slechts een gedeelte van de plantopstand leverbaar.

Zowel door de structuur van de plantopstand als onder invloed van de vraag naar boomkwekerijprodukten kunnen de afgeleverde partijen jaarlijks min of meer sterk afwijken van de gemiddelde jaarlijkse leverantie van een zelfde bedrijf. Dergelijke schokmatigheden in de afzet vormen voor de berekening van het bedrijfsresultaat over een jaarperiode een moeilijkheid die zelfs door middel van een uitvoerige administratie niet in alle gevallen op een bevredigende wijze kan worden opgelost. Alvorens hier nader op in te gaan zij er bij voorbaat reeds op gewezen dat administraties die aan deze moeilijkheid ook maar enigszins tegemoet komen, op de onderzochte bedrijven niet zijn aangetroffen.

3. De basisgegevens voor het onderzoek

Van de voornoemde 933 bedrijven zijn er 824, d.i. bijna 90%, in de gemeenten Boskoop, Hazerswoude en Alphen aan den Rijn (resp. 492, 188 en 144 bedrijven) gelegen. De overige gemeenten zijn: Reeuwijk (58), Zwammerdam (28) en Waddinxveen (23).

Het onderzoek is ingesteld op bedrijven welke in de eerstgenoemde 3 gemeenten zijn gevestigd.

Zoals reeds in de aanvang van dit rapport werd vermeld, is het onderzoek beperkt tot de zuivere boomkwekerijbedrijven, voor zover deze tenminste aan één man een volledige arbeidstaak verschaffen. Van de genoemde 824 bedrijven kwamen daardoor ongeveer 450 bedrijven voor het onderzoek in aanmerking. Aan de hand van de gegevens van de landbouwtelling, steekproefsgewijs aangevuld met een beoordeling door het rijkstuinbouwconsulentschap, kon nl. worden afgeleid, dat ca. 45% van de bedrijven niet voldeed aan de normen die als uitgangspunt voor het onderzoek zijn gesteld.

Nadere bijzonderheden hieromtrent zijn opgenomen in bijlage 1, waarin, voor zover dit mogelijk was, de structuur van de boomkwekerij van Boskoop e.o. naar enkele gezichtspunten tot uitdrukking is gebracht.

4. De steekproef

Het aantal bedrijven dat voor deelneming aan het onderzoek is geworven, bedraagt 50, d.i. 11% van het subuniversum dat wij met behulp van deze steekproef wilden onderzoeken. De bedrijven zijn gekozen uit de cliëntenlijsten van 6 in de desbetreffende gemeenten gevestigde administratiekantoren. Uit doelmatigheidsoverwegingen is uitsluitend uit die bedrijven gekozen, waarvan de boekhouding per 31 december wordt afgesloten. Het voordeel van het vroeger gereedkomen der cijfers heeft hierbij zwaarder gewogen dan het nadeel dat de resultatenberekening niet is afgestemd op het eigenlijke seizoen, dat loopt van 1 juli tot en met 30 juni. (Zoals nog zal blijken is aan dit bezwaar tegemoet gekomen).

De keuze der bedrijven is overigens, zij het met inachtneming van het aantal bedrijven per gemeente en van de criteria welke voor een onderscheiding der bedrijven naar bedrijfsgrootte en intensiteit zijn gesteld, willekeurig verricht.

5. Wijze van berekening der bedrijfsresultaten

De wijze van berekening der bedrijfsresultaten is uiteengezet in de aan dit rapport toegevoegde bijlage 2. In deze bijlage is tevens de verklaring gegeven van de in het rapport gebezigde begrippen en kengetallen.

In verband met de invloed van de toegepaste wijze van berekening op de becijferde bedrijfsuitkomsten, wordt er met nadruk op gewezen dat voor een juiste beoordeling van de cijfers, kennisneming van de inhoud van genoemde bijlage noodzakelijk is.

Dit geldt in het bijzonder ten aanzien van de volgende feiten:

1. Het bedrijfsresultaat (netto-overschot) is berekend door de verkopen over het seizoenjaar (juli t/m juni) 1958/59, resp. 1959/60, te verminderen met de kosten over het kalenderjaar 1958 resp. 1959.
2. In de kosten is geen bedrag opgenomen voor de leidinggevende en toezichthoudende arbeid van de ondernemer.

Zoals uit de beschrijving van de toegepaste werkmethode zal blijken, moet nadrukkelijk een voorbehoud worden gemaakt ten aanzien van de nauwkeurigheid waarmede de resultaten per periode van één jaar zijn te benaderen.

6. De resultaten van het onderzoek

In tabel 1 is - gemiddeld per bedrijf - een overzicht gegeven van het grondgebruik en de arbeidsbezetting. Het belangrijkste onderdeel, de boomkwekerij, kon niet worden gespecificeerd als gevolg van de tijdrovendheid van een daartoe benodigde inventarisatie van de plantopstand. Op aanwijzing van het rijkstuinbouwconsulentschap konden de 50 bedrijven voor het onderzoek echter in 2 groepen naar teeltintensiteit worden onderscheiden. Uitgangspunt voor deze onderscheiding was de veronderstelde waarde van de plantopstand per oppervlakte-eenheid. De groepen zijn aangeduid met "intensief" en "extensief".

De tabel toont aan, dat het onderzoek betrekking heeft op gemiddeld kleine, doch zeer arbeidsintensieve bedrijven met een beteelbare oppervlakte van 67 aren en een arbeidsbezetting van nagenoeg 2 man. De "intensieve" bedrijven zijn, naar de oppervlakte gerekend, gemiddeld iets groter dan de "extensieve" bedrijven. Zij vragen echter bijna een man meer arbeid.

a. De bedrijfsresultaten over 1958/59 en 1959/60

De resultaten welke voor de beide groepen en voor alle bedrijven tezamen over 1958/59 en 1959/60 werden gecijferd zijn in tabel 2 gemiddeld per bedrijf tot uitdrukking gebracht. Bepalen wij ons tot het netto-overschot dan blijkt dit te zijn benaderd op een gemiddeld bedrag per bedrijf van f 5.860,- over 1958/59 en van f. 7.700,- over 1959/60; dit is over beide jaren een bedrag van rond f 6.800,- per jaar. Bij een onderscheiding der bedrijven in de bovengenoemde subgroepen blijkt, dat de groep der intensieve bedrijven aanmerkelijk winstgeverder was dan die der extensieve bedrijven. Het netto-overschot over beide jaren werd nl. gemiddeld per jaar resp. op ongeveer f. 11.000,- per bedrijf (f. 150,- per are) en f. 2.800,- per bedrijf (f. 45,- per are) berekend.

Bij vergelijking van deze resultaten, zowel onderling als met die van andere takken van land- en tuinbouw, moet rekening worden gehouden met de verschillen in bedrijfsgrootte. Het is daarom gebruikelijk het netto-overschot uit te drukken per

OVERZICHT VAN GRONDGEBRUIK EN ARBEIDSBEZETTING GEMIDDELD PER BEDRIJF OVER 1958 EN 1959

	1958			1959 (voorlopige cijfers)		
	Alle bedrijven	Intensief	Extensief	Alle bedrijven	Intensief	Extensief
Aantal bedrijven	50	24	26	50	24	26
Aantal bedrijven in %	100	48	52	100	48	52
<u>Grondgebruik</u>	are	are	are	are	are	are
Boomkwekerij in de open grond	63	69	59	65	70	61
Idem onder glas	3	4	2	3	4	2
Groente en fruit	1	1	1	1	1	1
Totaal Tuinbouw	67	74	62	69	75	64
Verhuurd aan derden ¹⁾	9	5	12	10	5	14
Erf, blijvende paden, water, enz.	23	27	19	23	27	18
Totale kadastrale oppervlakte	99	106	93	102	107	96
<u>Specificatie van de arbeidsbezetting</u>						
Aantal ondernemers per bedrijf	1,08	1,17	1,00	1,08	1,17	1,00
Arbeid van de ondernemer(s) in manjaren	1,27	1,35	1,19	1,26	1,35	1,19
Arbeid van gezinsleden	0,09	0,11	0,07	0,09	0,10	0,09
Arbeid van vast personeel	0,41	0,68	0,16	0,45	0,73	0,19
Arbeid van los personeel	0,15	0,23	0,09	0,15	0,23	0,06
Totale arbeidsbezetting	1,92	2,37	1,51	1,95	2,41	1,53
Arbeid door ondernemer en gezin in %	71	62	83	70	60	84
Arbeidsbezetting per ha beteelde opp. in manj.	2,9	3,2	2,4	2,8	3,2	2,4

1) Indien en voor zover deze oppervlakte is verhuurd aan boomkwekers die deel uitmaken van het universum van dit rentabiliteitsonderzoek, zullen dubbelstellingen optreden, als gevolg waarvan de vermelde kadastrale oppervlakte te hoog wordt voorgesteld. Door gebrek aan gegevens konden eventuele correcties echter niet worden doorgevoerd.

Tabel 2

OVERZICHT VAN DE BEDRIJFSRESULTATEN OVER 1958 EN 1959

	1958				1959 (voorlopige cijfers)				1958 en 1959 gemiddeld	
	Alle bedrijven	Inten-sief	Exten-sief		Alle bedrijven	Inten-sief	Exten-sief		Alle bedrijven	Inten-sief
Aantal bedrijven	50	24	26		50	24	26		50	24
Omzet in %	100	66	34		100	67	33		100	67
Kosten (kalenderjaar)										
Afschrijvingen	490	620	370		600	700	400		550	660
Huur en pacht	180	150	210		200	200	200		190	170
Rente	1990	2710	1320		2100	2800	1400		2040	2760
Arbeid betaald personeel	2350	3960	880		2300	3800	1000		2320	3880
Arbeid ondernemers	5830	6200	5480		6000	6400	5600		5920	6300
Arbeid gezinsleden	290	360	230		300	400	300		300	380
Materialen	2740	3910	1660		2800	3800	1900		2770	3860
Diensten van derden en overige kosten	1310	1660	980		1300	1600	1000		1300	1630
Totaal	15180	19570	11130		15600	19700	11800		15390	19640
Opbrengsten										
Boomkwekerij	21000	28820	13770		23200	32400	14600		22100	30610
Overige opbrengsten	40	50	40		100	100	100		70	80
Totaal	21040	28870	13810		23300	32500	14700		22170	30690
Netto-overschot	5860	9300	2680		7700	12800	2900		6780	11050
Kengetallen										
Netto-overschot:										
per f. 100,- kosten	39	48	24		49	65	25		44	57
per f. 100,- gemiddeld geïnvesteerd vermogen	P.M.	P.M.	P.M.		P.M.	P.M.	P.M.		P.M.	P.M.
per manjaar	3050	3920	1770		3900	5300	1900		3480	4610
arbeidsbezetting	12,40	17,90	6,10		15,80	24,20	6,50		14,10	21,10
per rr2 beteelbare oppervlakte	7460	8360	6140		8400	9700	6500		7930	9030
Arbeidsinkomen per manj. Gezinsinkomen uit het bedrijf per ondernemer	12850	15810	9660		14800	19000	10200		13830	17410

1) Verkopen juli 1958/59 resp. juli 1959/60.

f. 100,- kosten: Voor de intensieve bedrijven bedroeg de aldus berekende rentabiliteit gemiddeld over beide jaren f. 57,-, voor de extensieve bedrijven f. 25,- (per f. 100,- kosten).

Om een indruk te verkrijgen van het rendement van het geïnvesteerde vermogen zou het netto-overschot ook aan deze grootte dienen te worden gerelateerd. In het voorgaande is er echter reeds op gewezen, dat van een belangrijk investeringsobject, t.w. de plantopstand, geen volledige inventarisatie heeft plaatsgehad. In de plaats daarvan zijn 6 bedrijven van verschillend bedrijfstype (variërend van uiterst intensief tot uiterst extensief) - ten behoeve van de renteberekening in de kosten - volledig geïnventariseerd. De waarde der betrokken plantopstanden is door het rijkstuinbouwconsulentschap getaxeerd. Op deze wijze zijn per oppervlakte-eenheid zes waardeklassen ontstaan, waarin de onderzochte bedrijven op grond van de inzichten van het rijkstuinbouwconsulentschap zijn ondergebracht.

Het leek ons niet verantwoord het op deze basis berekende vermogen in de tabel op te nemen. Na bovenstaande toelichting kunnen de berekende bedragen echter zonder bezwaar worden vermeld mits deze als orde van grootte worden gezien. Voor de intensieve bedrijven werd het per 1 juli 1959 geïnvesteerde vermogen op f. 70.000,-, voor de extensieve bedrijven op f. 40.000,-, voor alle 50 bedrijven tezamen op f. 55.000,- per bedrijf becijferd.

Het netto-overschot uitgedrukt in deze grootte bedraagt dan gemiddeld over de beide jaren resp. 15,7 en 12%.

b. De spreiding van de rentabiliteit

Om een inzicht te verschaffen in de spreiding van het gemiddelde resultaat is in grafiek 1a een verdeling gegeven van het aantal bedrijven per klasse van rentabiliteit (netto-overschot per f. 100,- kosten).

Blijkens deze grafiek is gemiddeld over de beide jaren voor 8 van de 50 bedrijven een nadelig exploitatiesaldo berekend. De overige bedrijven waren winstgevend, doch in onderling zeer verschillende mate.

Bij de onderscheiding der bedrijven naar klassen van bedrijfsgrootte kon geen verband tussen (op basis van de jaarkosten gemeten) bedrijfssomvang en rentabiliteit worden geconstateerd.

Voor een inzicht in de mate waarin de voor 1959/60 berekende rentabiliteit per bedrijf afweek van die welke over 1958/59 was berekend zijn in grafiek 1b de - door punten, kruisjes, enz. voorgestelde - bedrijven zodanig in het assenstelsel geplaatst, dat de rentabiliteit (netto-overschot per f. 100,- kosten) over elk der beide jaren kan worden afgelezen. Naarmate zij dichter bij de diagonaal staan, komen de berekende uitkomsten der beide jaren meer met elkaar overeen. Over het algemeen constateren wij, vooral bij de intensieve bedrijven, vrij grote verschillen.

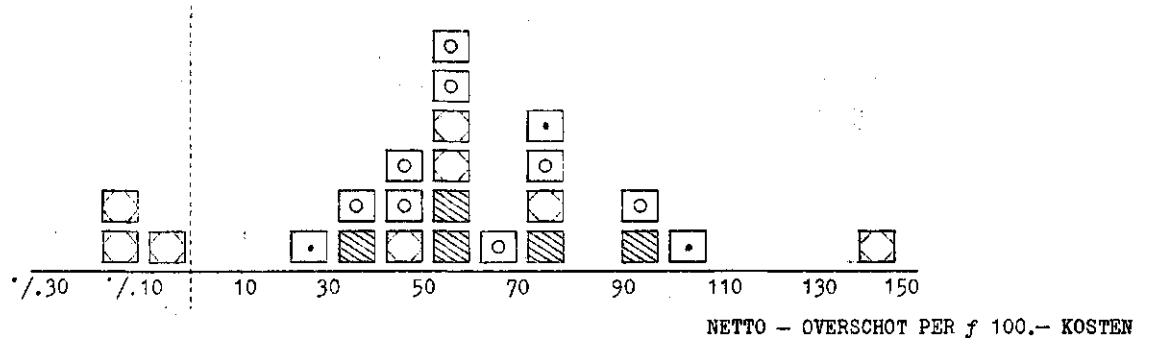
Het feit dat slechts 3 bedrijven in de intensieve groep in 1959/60 noemenswaardig lagere uitkomsten hadden dan in 1958/59 wijst er op, dat externe factoren tot deze vrijwel algemene

SPREIDING VAN HET NETTO-OVERSCHOT PER f 100.- KOSTEN
(GEMIDDELDE VAN 1958/59 EN 1959/60)

ELK VAKJE STELT EEN BEDRIJF VOOR

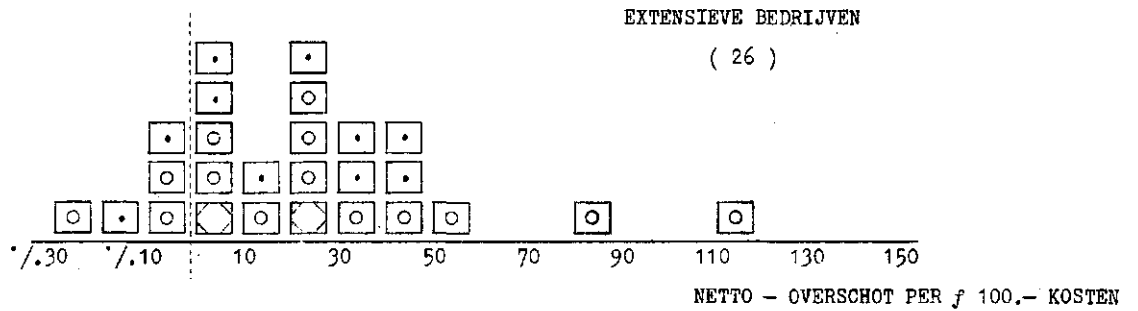
INTENSIEVE BEDRIJVEN

(24)

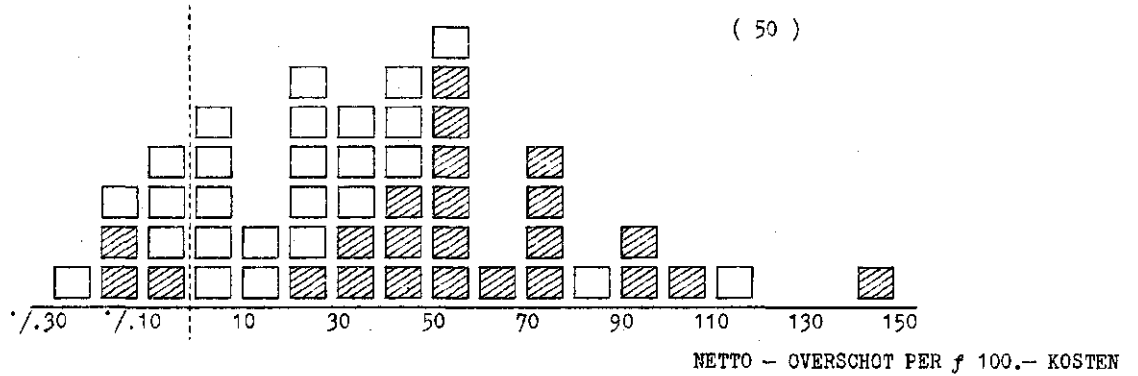
EXTENSIEVE BEDRIJVEN

(26)

ALLE BEDRIJVEN TEZAMEN

(50)

◼ KOSTEN f 7500.- - f 10000.- PER BEDRIJF

◻ KOSTEN f 10000.- - f 15000.- PER BEDRIJF

◻ KOSTEN f 15000.- - f 25000.- PER BEDRIJF

◻ KOSTEN f 25000.- - f 50000.- PER BEDRIJF

◻ EXTENSIEVE BEDRIJVEN

◻ INTENSIEVE BEDRIJVEN

rentabiliteitsverbetering moeten hebben geleid. Het is ons niet bekend in hoeverre hiertoe niet slechts de hogere prijzen, doch ook relatief grote afleveringen hebben bijgedragen.

In tegenstelling tot de groep der intensieve bedrijven geven de extensieve bedrijven - in vrijwel gelijke mate - zowel verbeteringen als verslechtingen in rentabiliteit ten opzichte van 1958/59 te zien.

c. Het gezinsinkomen per ondernemer

Tabel 3 geeft een inzicht in het gezinsinkomen dat gemiddeld per ondernemer uit het bedrijf werd verkregen.

Rekening houdend met hetgeen aan "overig inkomen" werd genoten en onder aftrek van de privé-opnamen (w.o. belastingen) konden voorts, althans voor 1958/59, de verkregen besparingen tot uitdrukking worden gebracht.

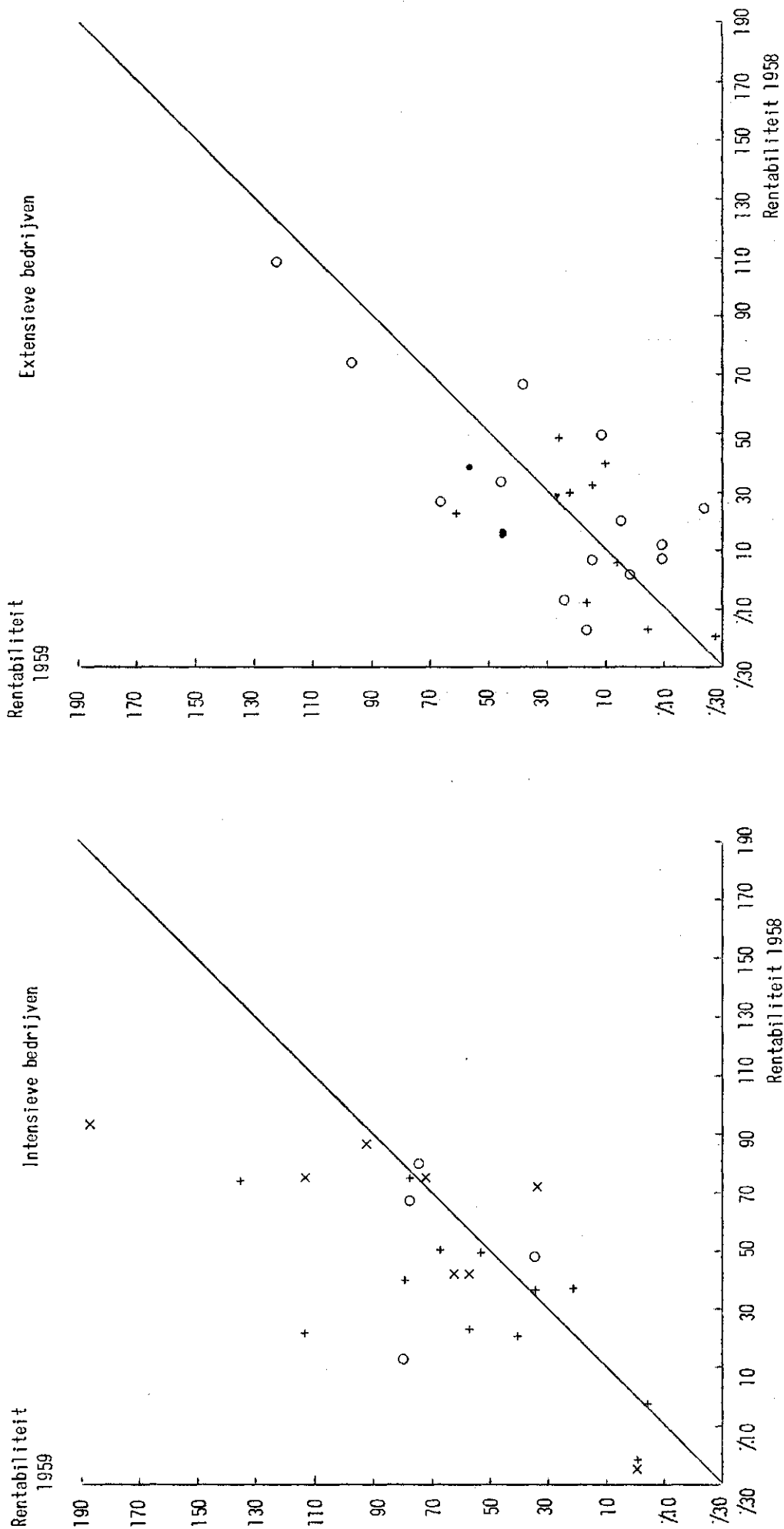
Behalve het netto-overschot kwam gemiddeld f. 7.000,- à f. 8.000,- per jaar als inkomen uit eigen arbeid van ondernemer en gezinsleden en uit de belegging van eigen vermogen, uit het bedrijf beschikbaar. Alles tezamen genomen werd gemiddeld over beide jaren een gezinsinkomen van f. 14.000,- per ondernemer uit het bedrijf verkregen. De ondernemers der intensieve bedrijven kwamen gemiddeld op een bedrag van f. 17.000,- à f. 18.000,-, die der extensieve bedrijven op rond f. 10.000,-. Door het betrekkelijk matige niveau der consumptieve bestedingen kon in 1958/59 ruim 40%, resp. ruim 30% van het gezinsinkomen worden bespaard. De vermelding van deze percentages geschiedt overigens niet zonder voorbehoud, aangezien eventuele mutaties in de plantopstand niet in de berekende cijfers tot uitdrukking komen.

d. De spreiding van het ondernemersinkomen

Bovenstaande bedragen hadden betrekking op het gemiddelde gezinsinkomen per ondernemer per groep van bedrijven. Van het ondernemersinkomen is in grafiek 2 het aantal ondernemers per inkomensklasse in een kolommendiagram weergegeven.

Het verschil in inkomensniveau der beide groepen van bedrijven komt ook in deze spreidingsdiagrammen duidelijk tot uiting. Bij een onderscheiding van de inkomens in de klassen zoals in de grafiek aangegeven, blijkt bij de intensieve groep het grootste aantal ondernemers voor te komen in de klasse van f. 15.000,- à f. 25.000,-. Tevens blijkt dat de inkomens bij de intensieve bedrijven meer gespreid zijn dan bij de extensieve bedrijven, waarvan ca. 80% een ondernemersinkomen opleverde dat tussen de enge grenzen van f. 5.000,- en f. 15.000,- is gelegen.

SPREIDING VAN HET NETTO-OVERSCHOT PER F. 100,- KUSTEN

Onderscheiding naar intensiteitsklassen op basis jaarkosten 1958/159

- kosten < f. 140,- per are betaalbare oppervlakte
- kosten f. 140,- - f. 200,- per are betaalbare oppervlakte
- + kosten f. 200,- - f. 300,- " " " "
- x kosten f. 300,- - f. 400,- " " " "

OVERZICHT VAN HET GEZINSINKOMEN EN DE BESPARINGEN PER ONDERNEMER

	1958			1959 (voorlopige cijfers)			1958 en 1959 gemiddeld		
	Alle bedrijven	Inten-sief	Exten-sief	Alle bedrijven	Inten-sief	Exten-sief	Alle bedrijven	Inten-sief	Exten-sief
Aantal bedrijven	50	24	26	50	24	26	50	24	26
Aantal ondernemers	54	28	26	54	28	26	54	28	26
Netto-overschot	5420	7970	2680	7100	11000	2900	6260	9490	2790
Handenarbeid ondernemer	5400	5320	5480	5500	5400	5600	5450	5360	5540
Rente meer berekend dan betaald	1760	2220	1270	1900	2300	1400	1830	2260	1340
Ondernemersinkomen	12580	15510	9430	14500	18700	9900	13540	17110	9670
Handenarbeid gezinsleden	270	300	230	300	300	300	290	300	260
Gezinsinkomen uit het bedrijf	12850	15810	9660	14800	19000	10200	13830	17410	9930
Privé-opbrengingen ¹⁾ onder aftrek van inkomen buiten bedrijf	7710	8940	6390	nog niet bekend					
Besparing	5140	6870	3270						

1) Waarvan belastingen

1740 2310 1110

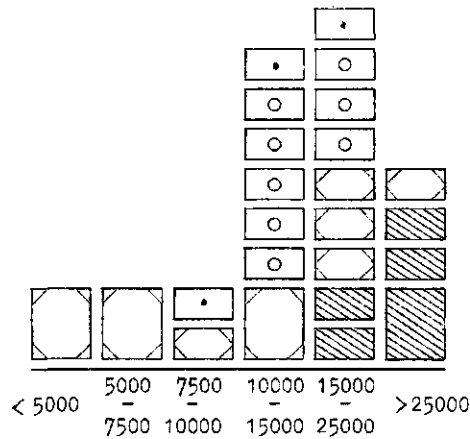
SPREIDING VAN HET - GEMIDDELD PER JAAR VERKREGEN -
 ONDERNEMERSINKOMEN OVER 1958/59 EN 1959/60

(EXCLUSIEF VERGOEDING VOOR HANDENARBEID GEZINSLEDEN)

ELK VAKJE STELT EEN BEDRIJF VOOR

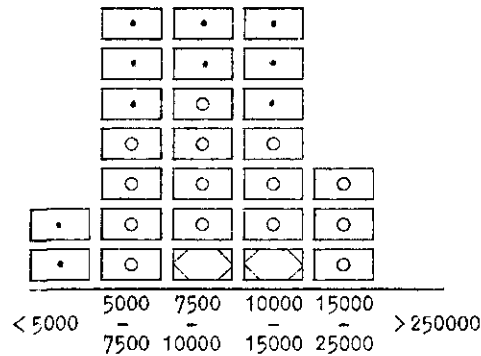
INTENSIEVE BEDRIJVEN

(24)

EXTENSIEVE BEDRIJVEN

(26)

- KOSTEN f 7500.- - f 10000.- PER BEDRIJF
- KOSTEN f 10000.- - f 15000.- PER BEDRIJF
- KOSTEN f 15000.- - f 25000.- PER BEDRIJF
- KOSTEN f 25000.- - f 50000.- PER BEDRIJF
- 2 ONDERNEMERS PER BEDRIJF

STRUCTUUR VAN DE BOOMKWEKERIJ IN BOSKOOP E.O.

Voor de bepaling van de steekproef voor dit onderzoek is gebruik gemaakt van gegevens van de landbouwtelling 1957 van het C.B.S. Per bedrijf werd op deze wijze beschikt over een summier inlichting ter zake van de oppervlakte van de desbetreffende culturen.

Ten einde de bedrijven met behulp van dit materiaal naar type en naar grootte te kunnen onderscheiden, zijn deze oppervlakten gewogen naar de arbeidsbehoefte. Als norm hiervoor is gebruikt:

2,22	manjaren	voor	1	ha	rozen en rozenonderstammen;
3,33	"	"	1	"	sierconiferen, rododendrons en azalea's;
2,50	resp.				
2,22	manjaren	"	1	"	overige heesters en vaste planten;
0,29	"	"	1	are	boomkwekerij onder glas.

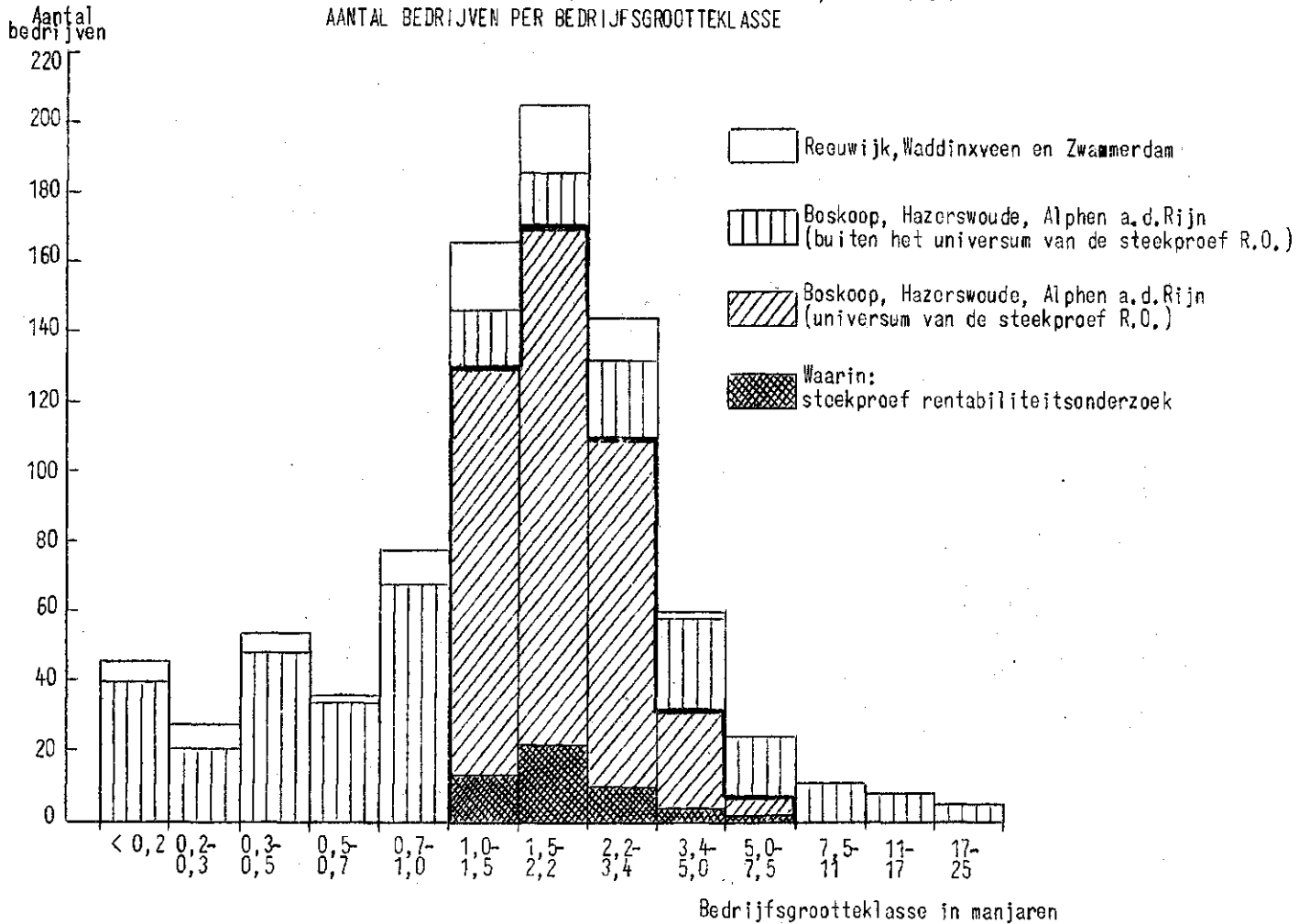
Van deze weliswaar grove doch overigens - voor het gestelde doel (namelijk de keuze van de bedrijven voor de steekproef) - doelmatige hulpmiddelen, hebben wij gebruik gemaakt om in dit rapport enige indruk te kunnen geven van de structuur van de boomkwekerij in het onderhavige gebied.

Deze indruk is gebaseerd op de gegevens van 933 bedrijven, gevestigd in de gemeenten Boskoop, Hazerswoude, Alphen aan den Rijn, Reeuwijk, Waddinxveen en Zwammerdam. De oppervlaktegegevens van deze bedrijven zijn zonder meer ontleend aan de opgaven van het C.B.S. Bij het meten van de 50 bedrijven van de steekproef kwamen echter afwijkingen ten opzichte van de genoemde oppervlaktecijfers voor, zodat het weergegeven structuurbeeld ook uit dezen hoofde niet op volledige juistheid aanspraak kan maken.

De enige correctie die op de cijfers is aangebracht, heeft betrekking op de opgave van hoofdberoep en nevenberoep. Van 40% van de bedrijven die in eerste aanleg tot het universum van de steekproef waren gerekend, is de opgave op dit punt door het rijkstuinbouwconsulentschap geverifieerd. De resultaten hiervan zijn voor de structuurweergave betrokken op alle bedrijven met een geschatte arbeidsbehoefte van meer dan 1 man per jaar.

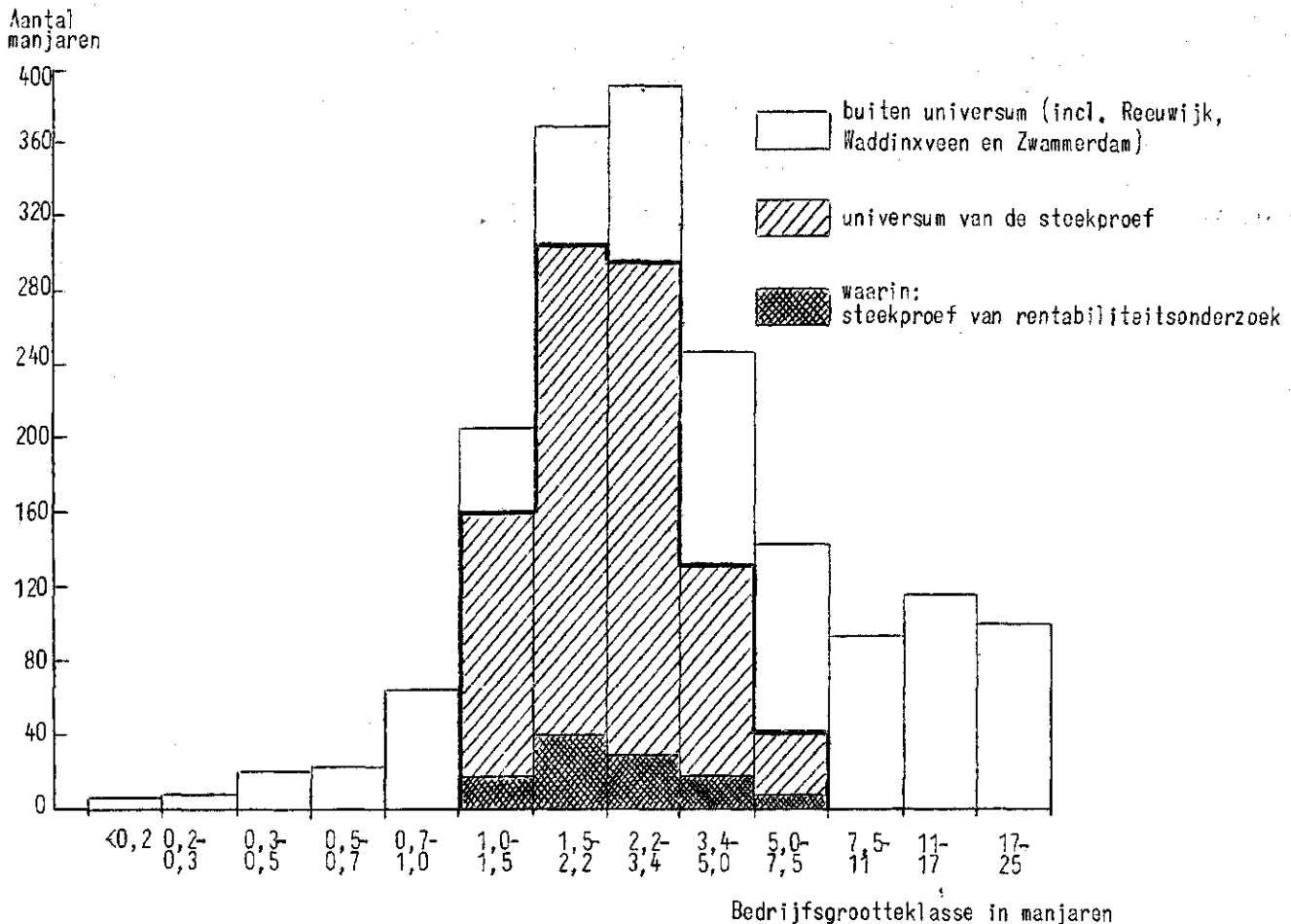
De grafieken en de tabel waarin de structuur tot uitdrukking is gebracht, treft men aan op de blz. 16, 17 en 18.

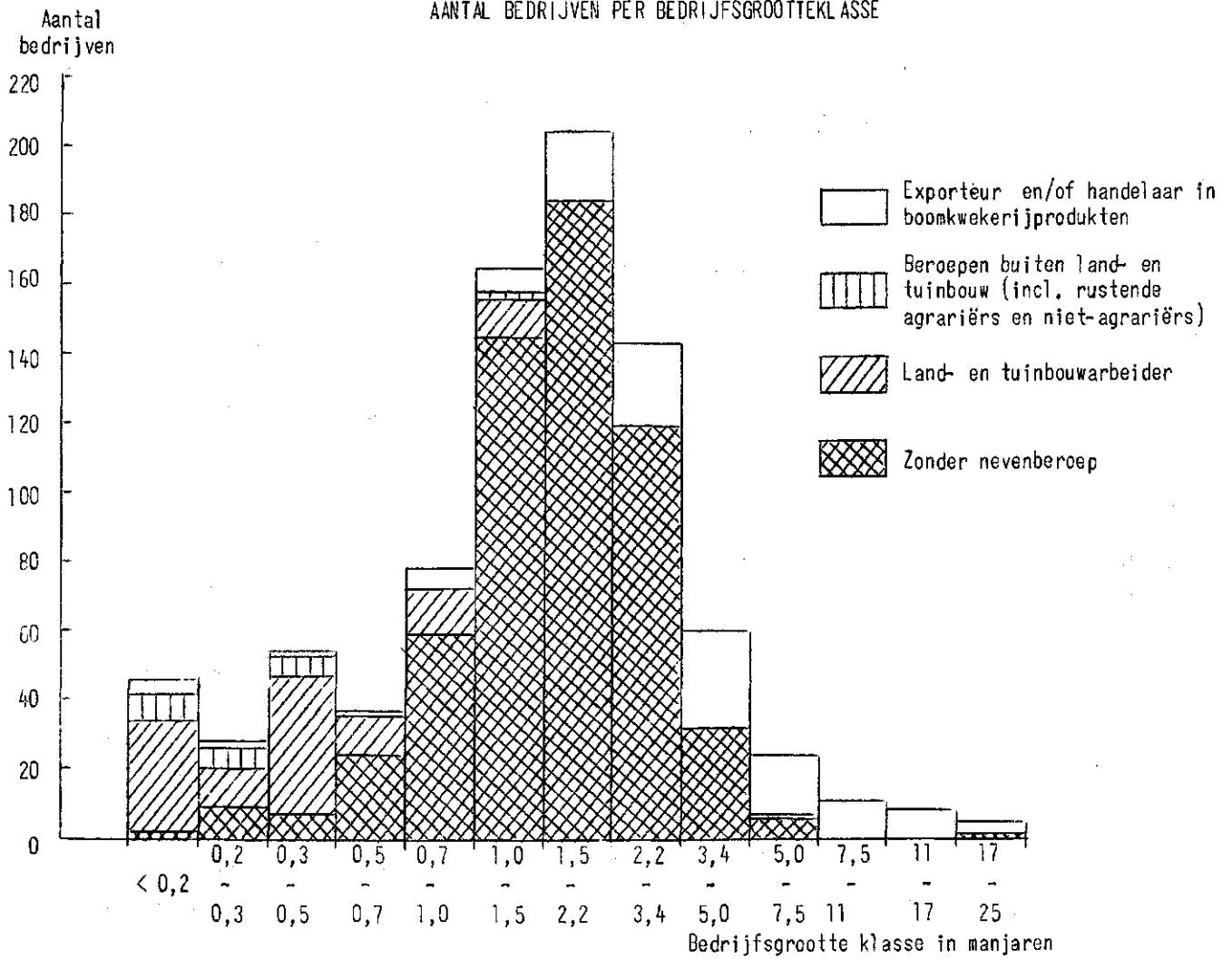
A. BEDRIJVEN MET MEER DAN 90% (van de arbeidsbehoefte) BOOMKWEKERIJ
AANTAL BEDRIJVEN PER BEDRIJFSGROOTTEKLASSE

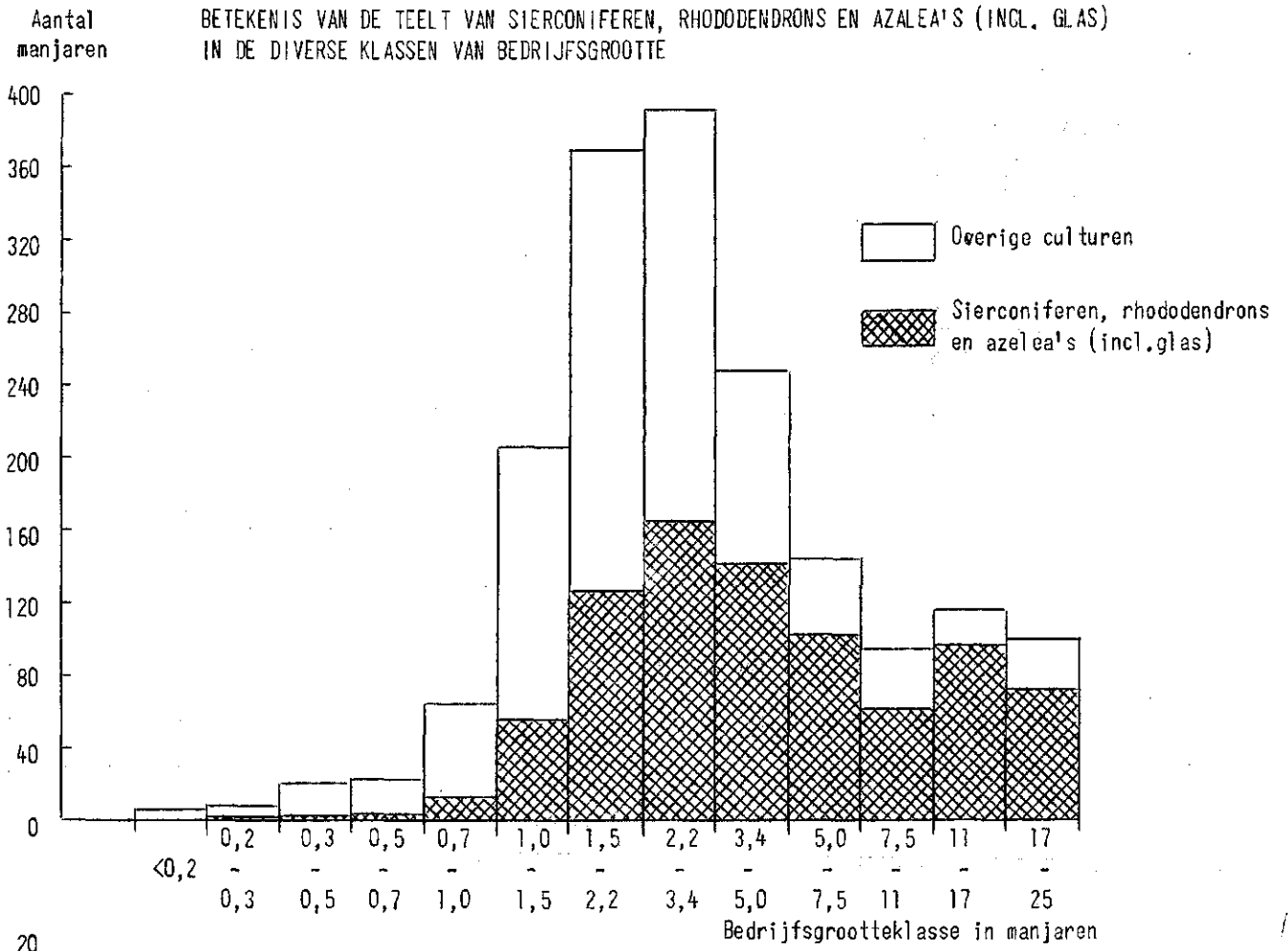
Grafiek 4

AANTAL MANJAREN PER BEDRIJFSGROOTTEKLASSE

Grafiek 6

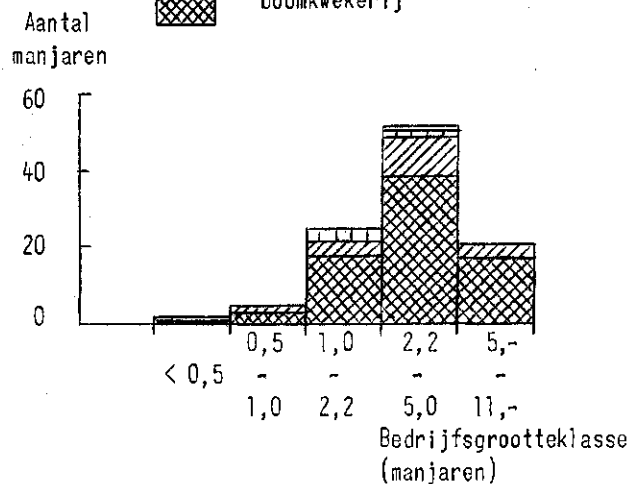
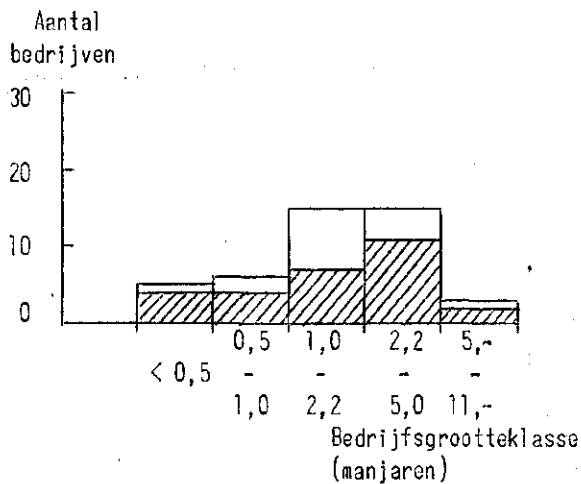
B. BEDRIJVEN MET 50-90% (van de arbeidsbehoefte) BOOMKWEKERIJ

AANTAL BEDRIJVEN PER BEDRIJFSGROOTTEKLASSE

AANTAL MANJAREN PER BEDRIJFSGROOTTEKLASSE

Reeuwijk-Waddinxveen en Zwammerdam
 Boskoop-Hazerswoude en Alphen a/d Rijn

grasland
 groenteteelt
 bloemeteelt
 boomkwekerij

1	1	2	1	-	Nevenberoepen (incl. handel in boomkwekerijproducten)
---	---	---	---	---	---

Tabel 4

C. BEDRIJVEN MET MINDER DAN 50% (van de arbeidsbehoefte) BOOMKWEKERIJ

Aantal bedrijven per bedrijfsgrootteklasse

<0,5	0,5	1,0	2,2	5	totaal
	1,0	2,2	5,0	11	
3	2	2	3	-	10
1	2	6	4	1	14
4	4	8	7	1	24
1	-	-	1	-	2

Reeuwijk-Waddinxveen-Zwammerdam

Boskoop-Hazerswoude en Alphen a/d Rijn

TOTAAL AANTAL BEDRIJVEN, WAARVAN:

nevenberoepen (incl. handel in boomkwekerijproducten)

Aantal manjaren per bedrijfsgrootteklasse

Boomkwekerij
 Bloemeteelt
 Groenteteelt
 Grasland

Totaal manjaren

< 0,5	0,5	1,0	2,2	5	totaal
	1,0	2,2	5,0	11	
0,4	0,7	4,4	7,2	2,1	14,8
0,6	2,5	4,7	6,6	5,8	20,2
0,1	-	3,9	5,7	-	9,7
-	-	1,0	-	-	1,0
1,1	3,2	14,0	19,5	7,9	45,7

ALGEMENE TOELICHTING

A. De wijze van berekening der bedrijfsuitkomsten

1. Algemeen

Wanneer men de resultaten van het boomkwekerijbedrijf over een bepaald jaar wil berekenen, zal men de winst van de verkochte planten moeten vermeerderen of verminderen met de waardeverandering die het overige gedeelte van de plantopstand in dat jaar heeft ondergaan. De waarde van de plantopstand is echter theoretisch en praktisch moeilijk vast te stellen. Zou men dit willen doen op basis van een kostenberekening per gewas, dan dient men daartoe per bedrijf over een uitgebreide kostprijsboekhouding te beschikken. Deze zijn echter niet aanwezig. Zou men gebruik willen maken van kostennormen per gewas, dan zal men slechts representatief kunnen zijn voor het resultaat van een gehele groep van bedrijven en niet voor het resultaat per bedrijf. Bovendien is de mate waarin over dergelijke normen kan worden beschikt, verre van toereikend.

Zou men de waarde van de plantopstand willen vaststellen op basis van de directe opbrengstwaarde, dan is dit alleen goed mogelijk voor leverbare, nog niet verkochte planten. Deze waardeeringsmaatstaf kan praktisch niet worden toegepast voor het vaststellen van de waardeveranderingen in de gehele plantopstand.

De enige praktisch uitvoerbare methode is, dat men de opbrengsten van een jaar vermindert met de in dat jaar gemaakte kosten. Wanneer het afleveringspakket van jaar tot jaar ongeveer van gelijke samenstelling en van gelijke omvang is, is deze methode behoorlijk betrouwbaar. Wordt in een bepaald jaar echter als gevolg van veranderingen in de vraag en aanbodsverhouding meer of minder dan normaal afgezet, zal deze methode geen juist beeld geven van de rentabiliteit.

Het is duidelijk, dat het resultaat van een groep van bedrijven betrouwbaarder is dan van een enkel bedrijf en dat ook het gemiddeld resultaat over een reeks van jaren betrouwbaarder is dan van één jaar.

In verband hiermede zijn de rentabiliteit en het ondernemersinkomen in de spreidingsdiagrammen van de grafieken 1a en 2 in een gemiddelde over 2 jaar, t.w. 1958/1959 en 1959/1960, weergegeven en zijn ook de resultaten per groep van bedrijven (tabellen 2 en 3) tevens in een gemiddelde van de beide jaren tot uitdrukking gebracht.

2. De kosten

a. De gewaardeerde kosten

De bedrijfsresultaten zijn bepaald volgens de bij het L.E.I. gebruikelijke methode. Deze houdt in, dat de berekening van rente en afschrijving van de duurzame produktiemiddelen is gebaseerd op de vervangingswaarde en dat ook kosten, welke niet tevens uitgaven zijn (handenarbeid van de ondernemer en zijn gezin, rente van eigen vermogen e.d.) in de berekening zijn opgenomen.

Voor de bepaling van deze kosten zijn aanvullende gegevens op het bedrijf verzameld.

Rente en afschrijving

De rente is - à 4% per jaar - berekend over het vermogen dat, op basis van de huidige bedrijfsgrootte en prijzen der produktiemiddelen, tijdens de levensduur van het bedrijf gemiddeld is geïnvesteerd.

Dit vermogen is in principe bepaald door optelling van:

1. de verkoopwaarde van de grond
2. de kostprijswaarde van de plantopstand
3. 60% van de vervangingswaarde van de overige duurzame produktiemiddelen
4. de normale behoefte aan vlottende middelen.

De bedragen der sub 2 en 4 genoemde bestanddelen van het gemiddelde vermogen konden slechts arbitrair worden benaderd. Voor de bepaling van de waarde van de plantopstand is in de zomer van 1959 van een 6-tal bedrijven van uiteenlopend bedrijfstype de plantopstand geïnventariseerd. De waarde van deze plantopstand is vervolgens door het rijkstuinbouwconsulentschap op kostprijsbasis getaxeerd. De waarden die op deze wijze per oppervlakte-eenheid werden verkregen zijn, voor de renteberekening, toegepast op de overige bedrijven.

Voor deze waardering is uitgegaan van het groeistadium per najaar 1959, een maatstaf die aannemelijk kan worden geacht indien ook het gemiddeld benodigde vlottende vermogen erin wordt betrokken.

De afschrijvingen der onderscheiden duurzame produktiemiddelen zijn vastgesteld op grond van bij het L.E.I. bestaande inzichten met betrekking tot de economische levensduur van die objecten.

Arbeid van ondernemer en gezinsleden

Als vergoeding voor de arbeid, welke door de ondernemer en zijn gezinsleden is verricht, is alleen de handenarbeid in rekening gebracht. Voor een waardering van de kosten, welke voor leiding en toezicht door de ondernemer waren in te calculeren, ontbreken namelijk de daartoe benodigde normatieve gegevens.

De kosten van de handenarbeid zijn berekend op basis van een taxatie van de door de ondernemer en zijn gezinsleden verrichte hoeveelheid handenarbeid. Deze arbeid is gewaardeerd overeenkomstig het loon (inclusief sociale lasten) volgens de collectieve arbeids-overeenkomst voor volwassen mannelijke en vrouwelijke arbeiders en jeugdigen, met dien verstande dat voor overuren geen extra-beloning is toegepast.

b. De betaalde kosten

De betaalde kosten zijn ten aanzien van het (kalender)jaar 1958 ontleend aan door administratiekantoren samengestelde verlies- en winstrekeningen. In verband met de doelstelling waarvoor deze rekeningen in het algemeen zijn samengesteld - t.w. de aan-gifte voor de inkomstenbelasting - zijn de cijfers voor zover nodig en mogelijk, ten behoeve van een zo juist mogelijke bedrijfs-economische verantwoording, kritisch bezien.

De betaalde kosten over 1959 waren ten tijde van het onder-zoek nog niet bekend. Deze moesten derhalve worden begroot.

Voor deze begroting is gebruik gemaakt van taxaties door de deelnemers aan het onderzoek. Met inachtneming van eventuele ver-anderingen in de productiecapaciteit zijn de betaalde kosten overigens getoetst aan de opgaven, welke ter zake van de betaalde kosten over 1958 van de administratiekantoren van de deelnemende bedrijven zijn verkregen.

3. De opbrengsten

De opbrengsten hebben betrekking op de bruto-opbrengsten, resp. over de perioden 1 juli 1958 t/m 30 juni 1959, en 1 juli 1959 t/m 30 juni 1960. De gegevens hiervoor zijn verkregen middels op-gaven der administratiekantoren.

B. Begrippen en kengetallen

1. Het netto-overschot

Het economische resultaat wordt tot uitdrukking gebracht door middel van het begrip netto-overschot. Het wordt gevormd door het verschil tussen de opbrengsten en de kosten. De wijze van berekening van opbrengsten en kosten is reeds in deze bijlage toegelicht. Wij volstaan dan ook met nogmaals te vermelden, dat in de kosten geen bedrag is opgenomen als vergoeding voor de functie van leiding en toezicht van de ondernemer. Daar dit kosten-element derhalve nog in het netto-overschot aanwezig is, mag dit laatste niet zonder meer worden aangezien voor de bedrijfseco-nomische winst.

Aangezien - zoals in de toelichting is uiteengezet - de verkopen in het seizoenjaar in de plaats zijn gesteld van de opbrengsten over dat jaar, moet het netto-overschot in dit geval worden geïnterpreteerd als het verschil tussen de verkopen over het (seizoen)jaar (b.v. juli '58 t/m juni '59) en de kosten over

het (kalender)jaar (in dat geval 1958).

Netto-overschot gemiddeld per bedrijf

De kosten, de verkopen en het "netto-overschot" zijn voor elke onderscheiden groep van bedrijven in een gemiddeld bedrag per bedrijf weergegeven. Behalve in absolute bedragen per bedrijf is het netto-overschot - ten behoeve van de vergelijkbaarheid met andere typen en takken van bedrijf - vervolgens door middel van de volgende verhoudingsgetallen tot uitdrukking gebracht.

Netto-overschot per f. 100,- kosten

Dit kengetal is berekend door het totale netto-overschot per groep van bedrijven te delen door 1% van de kosten van die bedrijven (gewogen gemiddelde).

Netto-overschot per eenheid produktiefactor

Het netto-overschot is vervolgens betrokken op de produktiefactoren grond, kapitaal en arbeid, factoren uit welke samenwerking het resultaat in feite is ontstaan.

Daar de vraag in welke mate de produktiefactoren tot het bereiken van het resultaat hebben bijgedragen - door de onoplosbaarheid van dit probleem - niet kan worden beantwoord, is het netto-overschot ten volle met elk van de genoemde produktiefactoren in verband gebracht. Het netto-overschot is bij deze voorstellingswijze derhalve beurtelings aan één produktiefactor toegerekend. In dit verband onderscheiden wij de volgende kengetallen.

a. Netto-overschot per rr^2 beteelbare oppervlakte

Voor de berekening hiervan is het netto-overschot gedeeld door de beteelbare oppervlakte, voor zover in eigen exploitatie.

b. Netto-overschot per f. 100,- gemiddeld geïnvesteerd vermogen

Met "gemiddeld geïnvesteerd vermogen" is bedoeld het vermogen dat - op basis van de huidige bedrijfsgrootte en prijzen der produktiemiddelen - tijdens de levensduur van het bedrijf gemiddeld is geïnvesteerd. Het is bepaald op de wijze zoals op blz. 20 onder "rente en afschrijving" is aangegeven.

Met de waarde van teeltvergunningen is voor deze vermogens-taxatie geen rekening gehouden. De arbitraire wijze waarop het vermogen moest worden benaderd was aanleiding de becijferde bedragen niet in de rapporttabellen te vermelden.

c. Netto-overschot per manjaar arbeidsbezetting

Voor de berekening van dit kengetal is het netto-overschot gedeeld door de - tot volwaardige arbeidskrachten herleide en in manjaren uitgedrukte - arbeidsbezetting.

2. Het inkomen

Het arbeidsinkomen per manjaar

Van het inkomen per produktiefactor is alleen het arbeidsinkomen - per manjaar arbeidsbezetting - tot uitdrukking gebracht.

Onder het arbeidsinkomen is verstaan het bedrag dat door hen, die arbeid in het bedrijf hebben verricht, als inkomen is ontvangen. Het is berekend door het netto-overschot te vermeerderen met het bedrag dat als kosten van arbeid is opgenomen. Na deling van dit inkomen door het aantal - tot volwaardige arbeidskrachten herleide - manjaren wordt het bedrag gevonden dat gemiddeld per manjaar als inkomen werd verkregen.

Het ondernemersinkomen

Tenslotte is berekend, welk bedrag uit de bedrijfsexploitatie aan de ondernemer ten deel viel. In de eerste plaats betreft dit de vergoeding die, bij de berekening van het netto-overschot, in de kosten is gecalculeerd voor de handenarbeid die door de ondernemer persoonlijk in het bedrijf is verricht. De kosten bevatten voorts een rentevergoeding voor het vermogen dat in het bedrijf is geïnvesteerd. Voor zover het bedrag van deze vergoeding hoger is dan het bedrag dat door de ondernemer aan rente voor geleende gelden is betaald vormt het verschil daarvan eveneens een bestanddeel van het ondernemersinkomen.

Voegen wij bij deze beide inkomenselementen het netto-overschot, dan ontstaat een bedrag dat als ondernemersinkomen kan worden aangeduid.

Het gezinsinkomen uit het bedrijf

Er zijn echter nog meer bronnen waaruit door de ondernemer inkomen wordt verkregen. Voor zover deze binnen het kader van het tuinbouwbedrijf vallen zullen deze uitsluitend bestaan uit handenarbeid die door gezinsleden van de ondernemer in het bedrijf is verricht. Aangezien deze arbeid over het algemeen niet wordt vergoed is het bedrag dat in de kosten voor handenarbeid gezinsleden is gecalculeerd, volledig als inkomenselement beschouwd. Dit impliceert dat in de (sporadische) gevallen waarin wel betaling aan gezinsleden plaatsheeft, deze uitgaven administratief als inkomensbestedingen zijn behandeld.

Verhogen wij het ondernemersinkomen met de vergoeding voor handenarbeid gezinsleden dan ontstaat een bedrag dat wij aanduiden als gezinsinkomen van de ondernemer uit het bedrijf.

3. De besparingen

De mate waarin door de ondernemer ook nog uit andere bronnen inkomen is verkregen is voor dit rentabiliteitsonderzoek van zijdelingse betekenis. Het basismateriaal stelt ons echter in staat - althans voor zover de jaarcijfers van de administratie-

kantoren zijn ontvangen - tevens inzicht te verkrijgen in de mate waarin het vermogen in de beschouwde jaarperiode is toe- of afgenomen, met andere woorden in het bedrag dat door de ondernemer over die periode is gespaard of ontspaard.

Ten einde deze besparingen in verband te kunnen zien met het verkregen inkomen hebben wij in vorige rapporten ook het inkomen tot uitdrukking gebracht dat blijkens de administratie van de ondernemer als inkomen "buiten bedrijf" was verkregen. Voor de berekening van de besparing werd het in totaal verkregen inkomen vervolgens verminderd met de privé-opnamen.

In dit rapport is in deze wijze van verslaglegging een wijziging aangebracht die geen invloed uitoefent op het bedrag van de besparingen, maar die betrekking heeft op de specificatie van dit bedrag. Met name zijn de posten "privé-opnamen" en "inkomen buiten bedrijf" niet meer afzonderlijk verantwoord, maar als een saldo weergegeven. Dit saldo moet dus worden afgetrokken van het "gezinsinkomen uit het bedrijf", om het bedrag van de besparingen te kunnen verkrijgen.

Aanleiding tot deze wijziging is het feit dat een eventuele aanwezigheid van meer inkomens in het gezin dan uit de boekhouding van de ondernemer blijkt (bijv. van buiten het bedrijf werkzame kinderen) en de invloed daarvan op de privé-opnamen van de ondernemer, zich aan onze waarnemingen onttrekken, waardoor van beide posten geen volledig zuiver beeld kan worden gegeven.